

YMPÄRISTÖNSUOJELUMÄÄRÄYKSET (YSM) SIDOSRYHMÄTILAISUUS IITIN KIRJASTOLLA

17.10.2023 klo 17-18

Mihin ympäristönsuojelumääräyksiä tarvitaan?

Ympäristönsuojelumääräykset eli ysmit ovat ympäristönsuojelulain mahdollistama työkalu ympäristönsuojelullisiin linjauksiin paikallisella tasolla. Laki on monessa kohtaa liian yleisluontoinen. Lisäksi monia lakeja ja asetuksia sovelletaan vain isompiin toimintoihin, vaikka pienemmät toiminnot kotitalouksissakin voivat aiheuttaa merkittävänkin pilaantumisen riskin paikallisella tasolla.

Paikallisilla ympäristönsuojelumääräyksillä parannetaan siis ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä kotitalouksien ja pienempien toimintojen osalta. Niillä parannetaan myös kuntalaisten ja toiminnanharjoittajien oikeusturvaa: Kun pilaantuminen voidaan ehkäistä, samalla ehkäistään yksityisille tai yrityksille koituvat pilaantumisen aiheuttamat kustannukset. Määräysmuotoon kirjatut linjaukset takaavat yhdenmukaista kohtelua kuntalaisten kesken.

Lisäksi toiminnanharjoittajilla on lain mukaan aina selvilläolovelvollisuus toimintansa aiheuttamista riskeistä ja ympäristövaikutuksista (YSL 6 §). Ysmit helpottavat omalta osaltaan toimijoiden varautumista näihin riskeihin, silloin kun toiminta ei kuulu muun ympäristöluvituksen alaisuuteen (ympäristölupa, rekisteröinti- tai ilmoitusvelvollisuus).

Ympäristönsuojelumääräykset tehostavat myös viranomaisen toimintaa. Jos tietystä aiheesta tai toiminnosta ei ole annettu paikallista ysmiä eikä toiminta ole muun ympäristöllisen sääntelyn piirissä, mutta ympäristönsuojelullisille toimenpiteille on tarkastuksen pohjalta todettu tarve, ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa yksittäisen määräyksen ympäristön pilaamisen ehkäisemiseksi YSL 180 §:n nojalla. Ympäristönsuojelumääräyksillä voidaan siis yhdenmukaistaa käytännön linjauksia ja helpottaa viranomaisen työtä selkeällä määräyskokoelmalla, kun jokaista muun sääntelyn ulkopuolelle jäävää toimintaa ei tarvitse harkita erikseen.

Eivätkö lain velvoitteet ole riittävät?

Pohjavesien ja pintavesien pilaantumisen ehkäiseminen

Hyvät pohjavesiolosuhteet ovat meille suomalaisille monesti itsestäänselvyys. Kuitenkin huoltovarmuuden varmistamiseksi ja ympäristön virkistys- ja elinkeinomahdollisuuksien vuoksi ne ovat meille välttämättömiä. Pohjavesi joutuu alttiiksi pilaantumiselle mm. erilaisten kemikaalien, jätevesien ja hulevesien käsittelyn yhteydessä. Lisäksi sen puhdistaminen on usein kallista ja vaikeaa.

Pohjaveden pilaaminen on Ympäristönsuojelulain 17 §:n nojalla kielletty. Laki ei kuitenkaan anna tarkempia linjauksia saastumiselle herkkien pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi, vaikka riskitekijöitä sille on useita ja jopa kotitalouksissa.

Virkistyskäytölle ja luonnolle tärkeät vesistöt ovat niin ikään meille suomalaisille helposti itsestäänselvyys. Yksittäinen pieni päästö ei vielä välttämättä vesistöä pilaa, mutta kun kuormitusta tulee riittävästi useammasta eri lähteestä, vesistön puskurikyky ylittyy. Tällöin vesistön tila muuttuu ja viimeistään tässä vaiheessa ihminen havahtuu,

kun sen virkistyskäyttökään ole mahdollista entiseen tapaan. Tässä vaiheessa vesistön tilan palauttaminen hyvään tilaan on useimmiten pitkä tie. Ne vesistöihin kohdistuvat toiminnot, joihin ei tarvita vesilain mukaista lupaa, ovat ympäristönsuojelulain yleisen sääntelyn alaisia.

Pohjavesien suojelusuunnitelmat ja vesistöjen toimenpideohjelmat eivät ole suoraan oikeusvaikutteisia, mutta välillisesti niitä selvityksiä voidaan käyttää määräysten perusteluina – joko yksittäisen YSL 180 §:n mukaisen määräyksen tai ympäristönsuojelumääräyksen perusteluna. Esimerkiksi kemikaalien käyttö- ja paloturvallisuutta säädellään laissa kattavasti, mutta niiden ympäristönsuojelulliset näkökohdat on kirjattu heikosti lakiin. Tämän vuoksi niistä on maininta mm. pohjavesien suojelusuunnitelmissa ja on yleistä, että niistä määrätään myös paikallisissa ympäristönsuojelumääräyksissä.

Muun sääntelyn kanssa päällekkäisiä tai ristiriitaisia määräyksiä ei ole tarpeen antaa. Pohjavesien ja muiden vesistöjen pilaantumista ehkäistään myös muilla laeilla ja tukipolitiikalla. Pohjavesien ja vesistöjen suojelemiseksi ympäristönsuojelulain nojalla on usein kuitenkin tarpeen antaa niiden lisäksi paikallisia määräyksiä, kuten

- jätevesijärjestelmien puhdistusvaatimukset ja sijoittelu
- pienempien kemikaalien varastointi- ja jakelupisteiden sijoittelu ja suojaukset
- lumen vastaanottoaikkojen sijoittelu ja sulamisvesien käsittely
- lannoituksen rajoittaminen pohjavesialueilla.

Maaperän ja ilman pilaantumisen ehkäiseminen

Puhdas ja turvallinen maaperä ja ilma ovat peruslähtökohta asumiselle ja alueiden virkistyskäytölle. Maaperän pilaantuneisuudelle on laissa raja-arvoja, mutta keinoja pilaantumisen välttämiseksi ei laissa ole mainittu. Maaperän pilaaminen on pohjavesien tapaan kielletty ympäristönsuojelulla (YSL 16 §), mutta tarkempia määräyksiä sen ehkäisemiseksi ei ole.

Ilman laadun heikkenemisen ehkäisemiseksi voi olla myös tarpeen antaa määräyksiä tietyistä toiminnoista, jotka voivat aiheuttaa paikallisesti sen heikkenemistä. Paikalliset määräykset voivat koskea mm.

- osittain samoja toimintoja kuin pohjavesien ja vesistöjen pilaantumista ehkäisevät määräykset
- savuhaittojen ehkäisemistä
- pölyävien toimintojen toteuttamista
- jätteen tai ylijäämämaan pienimuotoista hyödyntämistä maarakentamisessa.

Häiritsevän melun torjunta

Kaikesta häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta toiminnasta tulee tehdä meluilmoitus YSL 118 §:n nojalla, jos ympäristönsuojeluviranomainen ei ole YSL 118 § 2 momentin nojalla rajoittanut toimintoja, joista sitä ei tarvitse tehdä. Tasapuolisen kohtelun ja turhan työn välttämiseksi on järkevää määrittää tilanteet, joista ei tarvitse tehdä meluilmoitusta.

Tervetuloa keskustelemaan!

Ympäristönsuojelua toteutetaan niin yksilötasolla, paikallisesti kuin seudullisestikin. Kaikki tahot ja henkilöt, joiden toimintaan ympäristönsuojelumääräykset vaikuttavat, kutsutaan mukaan määräysvalmisteluun.